

Kniha lesů, vod a strání

Stanislav Kostka Neumann

28. května 2018

Proč vůbec vznikla tato kniha? *Knihy lesů, vod a strání* již byla vydaná mnohokrát, koneckonců vznikla již v r. 1914. V srpnu 2017 jsem se rozhodl, že si udělám procházku po krajinách autora Lišky Bystroušky, Rudolfa Těsnohlídka, kterou jsem nedávno dočetl a inspirovala mě tím, v lesích u Bílovic nad Svitavou. Procházka lesy to byla zajímavá, příroda podmanivá. . . Až během procházky jsem z informačních cedulí zjistil, že tuto krajinu si oblíbil i jistý Stanislav Kostka Neumann, a oslavoval ji ve své sbírce, kterou právě čtete.

Po návratu domů jsem se rozhodl, že si knihu najdu a přečtu. Stáhnul jsem z Internetu první dokument, který jsem našel¹, a nelíbilo se mi, jak text vypadá. Přece jen, myslím si, že básně musí být radost nejen číst, ale i vidět. A hned na mě vyskočily vzpomínky na studia, kdy jsem psal práce v L^AT_EXu. Rozhodl jsem se, že to zkusím zkombinovat: oprášit L^AT_EX, přepsat v něm Neumannovu sbírku, a zároveň si u toho básně důkladně pročíst.

No a tady ji máte. Amatérské vydání/nevydání. S otevřeným zdrojovým textem v L^AT_EXu (pokud se k vám dostalo jen PDF, tak na https://github.com/michalspondr/kniha_lesu_vod_a_strani snad najdete i L^AT_EXový kód), který si můžete stáhnout či upravit k obrazu svému. Pokud najdete překlepy či gramatické chyby, dejte mi vědět. Při přepisování jsem občas na něco podezřelého narazil, ale vzhledem k básnické povaze knihy jsem si nebyl mnohdy jist, zda je to záměr autora nebo chyba vzniklá při jiném přepisu; ve zdrojovém kódu je možné taková místa najít v komentáři.

Přeji příjemnou četbu,

Michal Špondr
přepisovatel

---

¹Není to nic ilegálního, S. K. Neumann zemřel 28. 6. 1947 a právě po těchto 70 letech od úmrtí autora se na jeho dílo nevztahuje autorský zákon.

Obsah

Vstupní modlitba	5
Prolog	6
Ocúny	7
Září	8
Oběť poděkovací	9
Dubisko padlo	10
Tam, kde město počíná	11
Na podzimním slunci	12
Pytláci	13
Se složenými vesly	14
Listopad mezi buky	15
Doma	16
Vločky jdou	17
Vysoko uprostřed lesů	18
Leden	19
Zimní noc	20
Prosté sloky	21
Ojíněly lesy	22
Spánek únorový	23
Noc přípravy	24
Březen	25
U Děravé skály	26
Jarní zvěstování	27
Jiné renouveau	29
Na Skalkách	30
Jarní kvítí	31
V dubnu	33
Hučí Plaz	34
Dubnové scherzo	35
Stesk na jaře	36
V den větrný	37
Zpěv země	38
Lamači	40
Bouře	41
V modřínkách	42

Kaštan	43
Kukaččino volání	44
Poledne v seči	45
Strašidla v kraji	46
Střevlíci	47
Dedikace	49
Chvála nahoty	50
Lípa	52
Autoportrét v červnu	53
Polemika	54
Improvizace	55
Genesis	56
Stezka	57
Píseň světlušek	58
Ke chvále země	59
Vzpomínka v den šerý	60
V seči	61
Letní apostrofa	62
Dub	63
Villegiatura	64
Maková kytice	66

Vstupní modlitba

Ve jménu života i radosti i krásy.

Hle, země naše, ty, jež ležíš pod nebesy
jak žena kvetoucí pod zrádným závojem,
buď svato jméno tvé všem lidem po vše časy,
přijď nám tvé království se všemi svými plesy,
nás ponoř v příval svůj a zajmi sladkým snem.

Buď vůle tvá nám vším, jak ptáku je a hmyzu,
pokorně bylině i zpívající vodě,
jež z drobných pramenů chce míti veleproud;
tvá vůle prostup nás jak uhel žíla kyzu,
abychom žili s ní ve světlé, moudré shodě
a s jasnou hrdostí tvým rodem chtěli slout.

Vездеjší chléb svůj si již dobudeme sami,
když máme času dost na paláce a básně,
na lesklé sítě drah, sny, věže, kabely;
však síly třeba nám, jež zrušila by klamy
a hlucha k skuhrání klad žití zdvihla jasně
i naše synovství nad zápor zbabělý.

A viny odpusť nám, jež nevědomosti plodí,
jichž dračí semeno do prostných srdcí sejí
sluhové fantómů a blasfemických věr.
Jsme děti svedené; jež bludičky nás vodí
do bahen ohavných, že ve své beznaději
ti, matko, kynem pak pro jih i pro sever.

Však do pokušení nás uveď v každé chvíli,
vše chceme okusit, čím tělo tvé nám kyne,
kypící, milostné a širé tělo tvé!
My žádostivost svou z tvých mocných ňader pili,
tvá míza v poskoku se cévami nám řine
a lačných útrob tvých jsme květy žíznivé.

Jen silné učíň nás ve víře, v lásce k tobě,
a jak hvozd na jaře se obrodí náš rod;
v temnosvit života se pohrouží jak robě
pro sladkou zralostí již pukající plod.
Tak zlého zbavíš nás jak černé snětí klasy...

Ve jménu života i radosti a krásy.

Prolog

Nesmrtelnou hymnu slíbil jsem kdys lesům.
Snadno přísahy se činí v líbáncích.
Slíbil jsem ji stromům, zvěři, hmyzu, vřesům.
Milovali jsme se v rozkošnických snách.

Nesplnil jsem slibu, nesplnil ho ani,
když ta naše láska v štěstí uzrála.
Já jen o tom našem věrném milování
zpívám prosté rytmy lesů vazala.

Také v jejich stínu střídá se sled chvilí;
tisíc bylo žalů, tisíc radostí:
Žaly, moje žaly hymnu pohltily;
mír a radost rády píseň pohostí.

Z radostí a míru vzházejí mé sloky,
smutků překonaných bývá na nich pel...
Unikl jsem z města mílovými kroky,
k zdroji věčné něhy blah jsem odešel.

Ocúny

Ocúny na lukách, žluté skvrny v lesích,
má novou svěžest poslední tráva.
Umřeme v barvách, umřeme v plamenech.
Pak zatopí nás bělostná láva.

S večerem mlhy sklouzájí po lesích;
jak zakletý zámek tichá je řeka.
Mír mimo dobro a zlo se klade
na křídla ducha zavřená a měkká.

Kdes v dáli šumí červenové vášně
ozvěna sladká, nesmírně táhlá.
Do rosy klidně složila hlavu
květina sluncem srpnovým zpráhlá.

Ocúny na lukách, žluté skvrny v lesích.
Umřeme v barvách na zcela malou chvíli.
Básníci života, jsme jako země:
zas rozkvetou růže, jež jsme zasadili.

Na jednu zimu zapomenuti,
k novému jaru z mrtvých povstaneme.
Ocúny na lukách, žluté skvrny v lesích:
od ocúnů k prvním sněženkám jdeme.

Září

Ty, sladký září! Jak je modré nebe
nad těmi vrchy, kde se barvy rodí!
Jdu zmaten vzduchem, jenž je plný tebe,
a chtěl bych plouti povětrnou lodí.

Tak zcela nízko nad lesy, jež mění
svou píseň zelení na píseň žlutí,
a v slunci tiše oddati se snění
o novém jaru, novém zahynutí.

I tak je dobře však na zemi něhy,
jež dovede tak krásně umírat
na chvíli, požár uhašený sněhy,
by znovu vzplála s jarem, jež se vrátí.

Již v lesích strání měď a zlato hoří,
koňadra u cest nepokojně hvízdá
v klid, jenž se snáší ze sivého boří
a v němž svou radost poslední teď hmyz dá.

Motýla zdvímám létem znaveného
a zas ho pouštím na poslední květy;
ještě se těšit budem ze dne svého
já, cikády a ptáci, zvěř a květy...

Proč prchají však světle hnědé srny?
Můj krok přec tišší nemůže už býti.
Jsem tulák trochu rozedraný trny
a teplo zvířat chtěl bych pocítiti!

Oběť poděkovací

Těch ohňů podzimních a jejich namodralých kouřů,
jež rozptylují se tak příliš pomalu!
Jsou jako modlitby či oběť poděkovací
za všechny rozkoše letního zápalu.

Za mladá těla žen a jejich supějící vášeň,
za slunce skvělý dar od června do září,
za lesů vonný stín a louky rozezpívané,
za květy, ptáky, vody, hudbu komárů...

A mráčky kouře děkují... A nevědouce komu
do lesů tiše plynou, kde již usíná
pod rzí a krví stromů skála znovu tvrdnoucí,
jež slední vzdech svých ňader pevně upíná...

Poutníče, zvěstuj v nížinách a v sazovitých městech,
my že tu šťastni byli s lesy po horách,
že také děkujeme slunci... zemi chladnoucí...
za život pohanský, sen v barvách, lesklý prach...

Dubisko padlo

Za mostem u Myší díry jednoho rána v září
veliké dubisko padlo z úpatí skalnaté stráně,
na louku zrosenou padlo k slunci tíhnoucí tváří;
dělníků osm tu stálo, listí pršelo na ně.

Sekyrou podťato hlučně a pilou podřezáno
do trávy zrosené padlo, až v kučeravé hlavě
tisíce stonů zavzdychlo a zaprašťelo v ráno,
jež rez a žluť a červeně strání odhalovalo právě.

Svitava vzdorně hučela, do balvanů bila,
strhujíc v bělostnou pěnu zlaté habrové listí,
nad černavými bory kavka se rozkroužila:
dělníků osm tu stálo, lidé, jimž se chce jísti.

Dělníků osm tu stálo z rozkazu knížete pána,
nepřátel osm tvrdých vtrhlo sem z blízké vísky,
v samotu, v ticho za řekou: v šest padla první rána;
za dubem padnou duby, habry, břízy a lísky.

Na sta jich padne, útlé i okoralé již kmeny,
v bok stráně vnikne kopáč, až jiskry vydá kámen,
balvany zřítí se v řeky tok hlučný a rozpěněný,
mech v hlíně zalkne se udupán a hraboš prchne zmámen.

To cestu rozkázal budovat náš katolický pan kníže;
do Dlouhých strání se povine vzhůru tišinou lesů,
by z rodné hlíny v údolí a k nádraží měly blíže
mrtvolý smrků a sosen padlých v bitevním děsu.

Tam, kde město počíná

Ze starých topolů tu prší srdce sivá,
do řeky, zkažené mdlou špínou předměstí,
v níž továrenský kal a barva nepravdivá
zpěv zkouší duhový o shnilé neřesti.

Tok teplých odvarů a splasek ustálených
lesklými žilami mdlá žíhá mastnota;
ryb těla stříbrná od břehů prchla zděných
plesnivým kamenem, v němž bahno klokotá.

Jak zpustlý hřbitov tu i dno je zneuctěno,
kde mrtvá kořata se jistě válejí;
puch stoupá soumrakem, a vše je zachmuřeno,
když tudy otroci jdou domů z galejí.

A umírání sil je tady teprv smutné,
tak jako renouveau je k pláči žalné tu;
jen zima přijde sem jak smilování nutné
a hanbu ukryje v svém bílém sametu

snad aspoň na dnů pár, ač neuvěříš ani,
že také tenhle kout se někdy rozjasní...
Och, jak je krásné teď tam u nás umírání,
kde vrchy planoucí o zašlém létu sní

a všechen slunce jas, ježž dlouhým douškem pily,
teď v nach a ve zlato svých lesů vdechují –
och, jak je svěží teď a jasně rozpustilý
tam u nás řeky proud, s nímž vlny strhují

od rodných břehů vrb a olší listí sváté...
Zde je vše prokleto a zhanobeno však,
vzduch, půda, řeka, strom i dětí tělo zlaté
i oprýskaná zed', jež ční jak ztvrdlý mrak.

A místo pryskyřic a lesů bílé páry
již z dlouhých komínů dým stoupá k blankytu:
před sluncem ukrývá své zmrzačené tvary
kout země zchátralé a zmírající tu.

Na podzimním slunci

Obelstěn sluncem, vzešlým opožděně
nad dohořívajícím požárem,
jejž podzim zažehl, jak zbité štěně
nějaké rány léčit krásným dnem
se vleku na výsluní mezi lesy
a k pařezu dím: Odpočineme si.

Sám věru nevím, oč tu vlastně běží,
proč duch i tělo zmalátněly tak,
proč bolest v nitru nevrle se ježí
a smutek plíží se jak polem svlak,
jenž stonky obepíná, dusí květy
a jehož zbytky vždy jsou nevyplety.

Sám věru nevím, kterou zlatým jitrem
teď léčím ránu. Stero proniká
střel otrávených otupělým nitrem.
Jeť žalostný dnes osud básníka
ve vlastech, kterým k prostitutek smíchu
jsou mladá srdce zpívající v tichu.

Snad muž, snad žena, dav snad, země celá,
och, což já vím, kdo nejvíc poranil!
Ze stráně, která včera dohořela,
se třesu běláskem, jenž v říjen zbyl,
a klamným sluncem dávám obelstít
den jeden svůj pro anemické kvítí.

Pytláci

Říjnové ráno dozrává již v mlze, tichu a chladu
nad řekou hustou a olověnou, jež zase trochu klesla,
kolkolem jak by se rozptylovala voda v dychtivém hladu,
na vodě naše pytlácká loďka: šplouchají červená vesla.

Napravo, nalevo po stěnách strání sotva se tuší lesy,
jež zcela jistě z mlhy dnes vyjdou holejší zas a teskné;
v šedivém vlhku váhavě plujeme hluboko na dně kdesi,
vetřelci, na něž se ryba jde dívat a na hladinu pleskne.

Šplouchají vesla, mlha se válí, vrána pozdravuje
den plížící se do zšedlých borů i do hnědých dubin.
Po vodě naše pytlácká loďka jako ve snách pluje,
z vrch sivých prchají vodní žínky do neprůzračných hlubin...

A již se cos hnulo. Stoupají mlhy po vrších z vodního klínu
do lesů nahoru, oblaka šedá mezi nebem a námi,
z vrcholu strání k vrcholu naproti klenutí světlých stínů,
tragická vteřina před bitvou se sluncem, jež vstalo za horami.

Na vodě naše pytlácká loďka... „Chval každý duch Hospodina!“
Blýsklo se za námi nahoře na vrchu! Z borů se vyhoupl náhle
stříbrný kotouč tajemně svítící v mlhy oblaka siná,
a v dáli jako by zazněly polnic fanfáry táhlé.

Hej, holá! položme červená vesla, na kořist nemysleme
a sepněme ruce v modlitbě tiché k tomu, jenž líbá zemi
a jemuž tak skoro za vše, co máme, za život děkujeme
...i za tu rybu, jež se třepe snad chycená pod olšemi.

Se složenými vesly

*... es durchweht mit ein Erkennen,
wie grenzenlose Weiten Meschnen trennen,
wie furchtbar einsam unsre Seelen leben...
H. von Hofmannsthal*

Složil jsem vesla. Po vodě loďka kolébá se a plyne.
Je řeka tu klidná jak hluboký rybník mezi blízkými břehy,
kde vrbové pruty k olšové větvi chmelová liána vine,
kde z šedého stříbra vrbových houštín list padá jak slza něhy.
Složil jsem vesla. V soumraku, v mlhách podzimní píseň hyne.

Hladové noci nám upíjejí malátný půvab denní,
jenž velké své štěstí v slunečním jasu bez tepla poznává stěží,
po lesích strání plameny hasnou v zimomřivém chvění:
bůh ví, kde ptáci jsou, kde květin všechna semena leží.
Složil jsem vesla. V soumraku, v šedi život je zapomnění.

V mokravém chladu na loďce sedím... jako by nebylo lidí
za těmi mlhami, za těmi lesy, jako bych tady byl doma
pod olšemi k vodě skloněnými, kde parma vousatá slídí,
srn, jež jdou pít sem, ryb a kavek bratr s vyschlýma rtoma.
Myslím si: Zasil jsem, ať kdo chce, co kde chce a pro kohokoliv sklídí.

Od divokých břehů šílených měst přišel jsem k vodě a lesům,
já, který se učím teď chápati jich nedůvěřivost k lidem,
já, který se naučil rozuměti jejich nejmenším hlesům
a daleko lidí býti šťasten i trpěti s jejich klidem;
svých včerejšků neznám a svoje zítra zpívám na vrších vřesům.

Od člověka k člověku nesmírná cesta a ještě nedojdeš k cíli;
se stromy a balvany, s travou a řekou, se zvěří, s hmyzem jsem jedno.
Chci, aby bory, louky a vody voněly z dnů mých a chvílí:
jsem zde teď, haluzka domácí půdy, hrouda a já jsme jedno,
pro sebe jsme se narodili, abychom sobě žili...

Složil jsem vesla. Stíny se stýkají. Jak je všechno krásné!
I pomalé zmírání znavených krajů pro zimní klid a spánek,
jenž přichází se slibem širých ploch, jež bělostné jsou a jasné.
Loďka se kolébá. Hladinu čeří po proudu studený vánek.
Zde šťastný život pohádkou není, zde se šťastně i hasne.

Listopad mezi buky

Všechny jízvy strání se již obnažily
zvětralé a šedé, mechem skvrnité.
Suchá voda větru šumí steskem lesů,
po vrších je slunce měkce rozlité.

Slunce milosrdné, jež by chtělo hráti
stromů vrcholky již polobezlisté. . .
chladný den má vůni hrdé rezignace,
barvy rozkladu a lesky zlatisté.

Bloudím žleby mezi bukovými lesy.
Ještě mají stromy trochu zeleně,
vydechující do spleti kmenů choře
lehce fialovou páru jeseně.

Bloudím tiše s křídly klidně složenými,
zhnědlé zlato buků šustí pod nohou,
na dně žlebu ručej zvoní ledovitě,
ptáci – touho! – ptáci zpívat nemohou. . .

Stojím v klíně kopců; harmonií stesků
sladce dýše píseň listopadová.
A mne mrzí jedno: v černém haveloku
že tu stojím jako skvrna surová.

Raděj byl bych faunem chlupatým a hnědým,
v hnědých proudech listů sotva zřejmý bod:
na bukový pařez s píšťalou bych used
listům padajícím hráti doprovod.

Doma

Mlhy jsou v kotlinách a bez lesků sivé je nebe;
vejde-li člověk do lesů, hlavu zadumán svěsí.
Po rusých temenech vrchů zavřených v sebe
na šedých šlářích ticho zkřehlými pluje lesy.

Datel jen odklepává hubený den svůj a těká
po sosnách fialových. Sýkora v habří pískne.
Melancholická radost a barev dřímotá měkká
pod nebem uzavřeným k zemi přátelsky tiskne.

V teplém tak hnízdě ptáku dobře a veselo bývá,
hledí-li mřežovím větví z rodného stromu. . .
Obloha má ovšem slunce, ale je nepravdivá.
K zemi se navracíš. I když je chudá. Domů.

Vločky jdou

Zatáhla se nebesa těžkou šedí sněhovou,
milióny vloček jdou, rozsypou se: hou, hou, hou,
se zemí se nebesa spojí sítí ledovou,
země ztratí špinavá unavenou barvu svou.

Radosti své rozloží bílé plochy veselé,
neubrání se jí ni černé bory na horách,
a jen řeka kalná, mdlá jako z tuhy vyvřelá,
zhltne vločku za vločkou, světélka, jež mizí v tmách.

Spadne k zemi velký mír s šumem skoro neslyšným,
„odpusťme si, co jsme si,“ šeptly vrchy, pole, les;
bílé ticho ulehne se životem bezdyšným
v širý kraj a širý klid vanoucí až do nebes.

Krtek spí již v doupěti, v hroudě strnul drobný hmyz,
zrno jasně vzklíčené čeká povlak sněhový,
holé stromy svírají zastavené proudy míz,
skála o svých nadějích ničeho již nepoví. . .

Přes noc spadne bílý div do polí a do lesů,
bílý mír a bílý jas, pokoj všemu stvoření.
K zásypům svým půjde zvěř, v oku klid a bez hlesu,
v hluboký a tichý žleb, kde se vzpomíná a sní.

Sní a čeká . . . Člověk jen v děrách svých v ulicích
hladem, krví, mozkem štván šílenství svých nezmění;
v bílý den i v bílou noc řičí jeho řev i smích,
neustálý boj o život, neustálé říjení.

Vysoko uprostřed lesů

Vysoko uprostřed lesů stojím o šedé dubisko opřen,
přišel jsem z bláta dědiny sem, kde třpytí se bílý sníh,
kde křesťanů bůh je neznám zcela a každou haluzí popřen,
kde nad čerstvou stopou zvěře táhne dech míru po vrších.

Napravo, nalevo, dokolo kolem mřežovím kmenů a větví
na ztemnělé moře vrchů vidím, kde u lesů stojí les;
jeho rozloze klidné a hrdé jen dravého ptáka let ví,
o jeho hloubce liška snad zašteká z mlh ranních do nebes.

U vlny černozelelé vlna, která je černohnědá,
ční nepohnutě a mlčky z moře jak v zakletí a snách;
nad nimi visí se slibem sněhů obloha bez konce šedá:
uprostřed malý-veliký stojím tu: květ kvete mi na vlnách.

Ze spící skály a nad bílé sněhy pomněnkově kvete,
nahore v lesích jej opatruji a vlastní mou krví je živ,
substance krve mé dává mu lesky, tvar jeho měkce hněte;
země a člověk krvesmilnili a zplodili modrý div.

Zplodili o jedno štěstí více, upřímné, veselé, prosté,
jak zrno z hroudy vyňaté sluncem, jež směje se na líchu;
v září mi uzrálo uprostřed plamenů, nad sněhy teď mi roste,
vod, hlíny, medů a pryskyřic má vůně v kalichu...

Leden

Nad sněhovými plochami spí černých koster lesy
po stráních, které zbělely a nesou nahé jizvy
ve svit, jenž stoupá od země a v šed' ztlel pod nebesy.
Tu poutník, když se objeví, jak ruka zpupné výzvy

v tvář ticha, spánku, osudu ční nad studené sněhy.
Den krutý je a přísnější než pocel samé smrti
– jež v lůně nových životů vždy slib má plný něhy –
den krutý je a každý hlas bílými spáry škrtí.

A mezi ledy břehů svých tok řeky zeje mrtvý,
tajemnou hloubkou hedvábnou v chlad svého ticha láká
jak propast táhlá, řekl bys, o které tu jen smrt ví.
Však černá voda zrcadlí vrb těla křivolaká.

Zimní noc

To není země, to je sen,
jejž bledý měsíc vykouzlil
pod zastíněnou oblohou
na vlnách sametových mil.

To není země, to je div,
nesmírná hudba bílých cest,
jež pro své tiché jiskření
do hlubin strhly světlo hvězd.

To není země, to je zjev,
jenž vyplul z nekonečnosti.
Já, blázen, bod a cizinec,
jdu směšný mraznou věčností.

Prosté sloky

I

Miluji hvězdná nebesa
pro jejich hloubku a krásu,
pro jejich modrou záhadu
plničkou třpytného jasu.

Napohled úsměv, ticho, mír,
ve skutečnosti strž světů
nejhezčí, nejpodivnější
bez bohů a jejich tretů.

Stanul jsem v noci lednové
uprostřed nesmírných sněhů:
velebnost hmoty chápal jsem
a v srdci pocítil něhu.

II

Nevíme kam a nevíme proč,
záhady všude je tolik;
nebesa hvězdná podivná jsou,
podivný hvězdnatý dolík,

tak jako každý života děj,
černých těch borů tam zraní –
i to, že dřepič z kaváren, já,
šťasten jsem na sněžné pláni.

Ojíněly lesy

Ojíněly husté smrky, dlouhé borovice,
zkřehle věsí jehličí své, jak pod bílou plísní;
sněžné skvrny příliš hutně imitují slunce,
sýkor pískot nesmělý chce býti možná písní.

Ojíněly kostry habrů, modřínů a dubů,
na mlázi jen hnědé listí schlíple ještě visí;
velké ticho dříme v mlze měkké, šeré, vlhké,
která s jemným steskem věcí důvěrně se mísí.

Ojíněla stébla trávy v sněžnou vegetaci,
jež se láme pod kročeji, neduživě praská,
velcí ptáci vzletí tiše, mizí v srdce lesů:
samota mě svými prsty hedvábnými laská.

Je v tom trochu život a trochu vlídné smrti,
odhozené iluze a nadějí svět celý.
Sentimentální by byla žena tudy jdoucí,
ale básník slyší všude spodní akord vřelý:

důvěru a klidnou sílu v životi i smrti,
pod melancholickou tváří v krásný osud víru. . .
V chladu stesků ojínělo také jeho srdce,
ale v hlubině zní píseň pohody a míru.

Spánek únorový

Mlhavý den únorový, hnědá převládá.
Poprašek, jenž v noci spadl, tvoří trochu skvrn,
bílé kontury a stezky. Pustá nálada
vane nad stopami kavek, nad stopami srn.

Lesy jako vyhořelé dechu nemají,
mrtvá hnízda obnažená rozpadají se,
všechn život jako když se v pupen utají
zakletý a spící pevně v tvrdém obryse.

Ztuhlou zemi zšedlá tráva měkčí nečiní,
ani mechy vysílené, listí vyrudlé;
zvěř a pták jsou pouhé stíny v šeré jeskyni,
jež se plíží tichem vrchů jako po truhle – – –

Nenoste sem rudých ohňů velkých pochodní!
Nenoste sem vřesku polnic, větrů šílení!
Je to maska, spadne náhle, světy zavodní
pod úsměvem modrých nebes proudy zelení.

Noc přípravy

Srdce, slyšíš? Duní to a ječí
v temnou noc, jež mlhou napojena.
Řeka vzepjala se náhlou křečí,
k porodu se chystající žena,
slavné dění počlo za horami,
kde se tká již úsměv ze zlata,
z noci severní vstříc jde mu tmami
puklých ledů kantáta.
Srdce, slyšíš? Buší na tvé stěny.
Čas je. Otevři se, než den vzplá.
Přede dveře postav na stráž feny,
aby člověčina zpozdilá
nezasedla trůnů, které patří
bohům lesů, žlebů, luk a vod:
Až mé oči první zeleň spatří,
už ti neublíží svod!

Březen

Ještě chvilku jen! A moje vděčnost
opět pozdraví tvoje milosrdenství.
Lidé ciframi měří tvou užitečnost,
čím však mně jsi, mé srdce ví.

Země, zítra se zazelenáš!
Země, zítra nám rozkvetěš!
Nikdo nepodplatí tě, nekoupí za otčenáš,
ale věrnému synu vším se zveš.

Zpěvem, letem a hnízděním ptáků,
vůní, ztepilostí a barvami bylin svých,
víc než zlatem klasů mně rudostí máků
tisíc radostí učiníš nezasloužených.

Šerou pohádkou vody, luk šťavnatostí,
lesů ševelem, zvěří a pryskyřicemi
osvobodíš mě z bídy, učitelko ctností,
dechem života naplníš plíce mi.

Nedočkavá verunka v sednici hledá kvítí.
Spolu toužíme, březnovou nemocí stůněme.
Lidem nemajíce zač vděčni býti,
celou vděčnost svou, země, vstříc ti neseme.

U Děravé skály

Na šedém balvanu Děravé skály
se samotou srůstaje sedím,
pode mnou vody jak by se rvaly,
na zběsilou Svitavu hledím.

Rozbouřená písnička vody,
mé mladosti, mých nadějí parafráze,
podjarní předzvěst nové budoucí shody...
jí naslouchám a je mi blaze.

Pleskají, hučí, šumí a zvoní vody,
žlutavé vlny letí, rozbíjí se a pění,
vzduch revolučními chvěje se svody;
však lesy strání dumají v snění.

Jakož jim kážou zákony rodné hlíny,
oddaně mízy vzestup očekávají,
své věrný zemi, věrný sobě pod oblačnými stíny
pevně se drží a zrají.

I já tu přitisknut ke skále chladné
své půdě i sobě věrnost přísahám celou,
bez lítosti nad tím, co ve mně vadne,
tomu, co klíčí ve mně, oddanost slibuji vřelou.

Svoboden býti, toť kvěsti a zráti
po zákonech svého růstu,
neohlížet se napravo, vlevo nešilhati,
nevěřit hýření, neřkuli pústu.

Na věky hotov s bohem, s osudem usmířený,
marnými blasfémiemi nedráždím nervů;
miluji slunce, zemi, lesy, vody a ženy –
s lidmi se, když je to nutné, bez bázně servu.

Jen abych nezradil sebe, toho jest nejvíce dbáti,
bytosti rytmus sblížití s rytmem země,
na pevné půdě co nejpevněji státi
a vteřinu pochopit jemně...

Jarní zvěstování

Tak dlouho čekali jsme rozechvěni touhou
a chladem, který vál ze sněhů svítících,
den žití chtěli jsme dát za sněženku pouhou,
však blesky chladnými jen vysmál se nám snůh.

Až náhle začlo tát a vzedmula se řeka,
divadlo veliké pod lesy hrály kry;
my zřeli s rozkoší, jak dole proud se vzteká,
a připravovali své jarní mimikry.

Však březen závistně nám nové poslal sněhy,
sen sněženkových spoust nade vším rozestřel;
tou bílou pohádkou, již z hebké utkal něhy,
my šli jsme zmateni a v srdcích měli žel.

A neupřímný květ co jítro sněžil venku,
by slunci vzdoroval, jež přišlo k poledni;
kůl každý v plotě snůh měl skvělou za čelenku;
však my jen čekali na sněhy poslední.

Tak dlouho čekali jsme touhou rozechvěni.
Dnes. . . atmosféra jest jak brána dokořán
ve svěžest, modro, jas a jitrní kuropění,
dnes první sladký vznět byl země lůnu dán.

Zdrávas, země,
plná milosti,
požehnaná jsi mezi květy,
země,
požehnaný plod života tvého,
člověk!

Cos méně zřejmého než nádech neurčitý
a jistějšího přec nad všechnu jistotu,
v kraj spánkem znavený se sune s mdlými svity
a klade první šlář na jeho nahotu.

Již ptáku moudrému po milence se stýská,
již rouchou svatební má pěnkava i drozd;
ze sterých hrdélek změť tónů ryzích tryská:
za sedmi řekami spí chladná minulost.

Však naší řeky proud již klesající zvolna
ke ptačím písničkám svůj zpívá doprovod,
jenž stoupá po stráních jak hudba sladkobolná,
jak snění dívenky, jež v první klesla svod.

Ve skrytých poupatech se rodí cudné tvary,
proud barev mladistvých již čeká v pupenech;
by v tělech roznítil nám sladce tajné žáry,
na každé haluzi se jitří vonný dech.

To dekor slavnostní se pro dny snubní staví,
pro hříčky milostné se stelou koberce. . .
Jak lačné kalichy své vztyčujeme hlavy
a vůně omamná nám stoupá ze srdce.

Zdrávas, země,
plná milosti,
požehnaná jsi mezi světy,
země,
požehnaný plod života tvého,
člověk!

Jiné renouveau

Rozhučela se Svitava kalná a rozvodněná,
že břehy nestačí nikterak špinavě hnědému proudu.
Své jehnědy z vody zdvíhají keřiska potopená.
Záchvěvy roztávání vzrušují zmrzlou hroudu.

Rozhučela se Svitava kalná a rozvodněná.
Je ve vzduchu naděje plno a cudných paprsků března,
jak by mi po boku kráčela s nesmělou láskou žena,
jež tuší, že dnes první prchavé polibky sezná.
A před lesů tváří tichou a jakoby lhostejnou ještě
teď vzpomínám si, že včera v městě, kde soumrak splýval
a ulicemi mrholil prach tesklivého deště,
kdes v parku nadobro setmělém kos roztouženě zpíval – –

Starého básníka knihu že opět otvírám, zdá se,
čtu upejpavé sloky, jež nervů nerozdrásají,
sentimentální nádech tkví na jejich nezralé kráse,
v unylou mdlobu srdce i mozek uspávají. . .

Na Skalkách

Na Skalkách jsem stanul po bloudění
za ptačími hlasy v alejích.
Mého moře měkké rozvlnění
zrcadlilo nebes mladý smích.

Na Skalkách dnes vítr poskakoval
po bělošedivých balvanech.
Jarníka rusáka březem koval
na Šumbeře nebo na Hádech. . .

Spokojeně krev mi zabušila.
Vítr přízniv! Děj se cokoli!
Dneska ráno loď má odrazila
pod modrými svými chocholy.

Na stožárech vlajky poletují
jako smaragdoví motýli.
Nad palubou z mechu ptáci plují.
My se mořským dechem opili.

U kormidla rošťácky se směje
bratr Rimbaud, chlapec divoký.
Na to moje české moře kleje,
že by musel býti bezoký.

Ale když už vypluli jsme jednou,
tak se také spolu shodneme.
Nebesa než podvečerně zblednou,
na literaturu klejeme.

Jarní kvítí

Sedmikrásy, jaterníky,
bílé, žluté sasanky,
petrklíče, koniklece,
plicník, blatouch, fialky,

od poupat je pozoruji,
doufám, čekám, miluji,
až je toho náhle všude
plná stráž a plný les.

Dnem a nocí silná vášeň
tvoří, plodí bez hluku –
Každý den se znovu zpíjím,
do sladkého šílenství,

a co nejde říci slovy,
chválu každé rostliny
stvolů, listů, květů, barev,
odstíněných zelení,

chtěl bych vroucně malovati,
aby každý list a květ,
každá kontura a barva
pěly radost, lásku, jas,

jak je budí v zlaté chvíli
našich styků důvěrných. . .
Na Východě byl to kdysi
v sedmnáctém století

bohatý a smělý mistr
japonského rokoka,
jehož jméno bystře zvoní, –
byl to Korin Ogata,

který štětcem zpíval chválu
květin tak, jak chtěl bych já.
Ale mistr z Orientu,
když své trsy rozkládal

s vroucností a obratností
vášnivého milence
po skládacím paraventu,
dal jim vždycky za podklad

vážné, pyšné, drahé zlato,
holedbavou nádheru –

Kdežto já bych maloval je,
ty své jarní milenky,

sedmikrásy, jaterníky,
bílé, žluté sasanky,
petrklíče, koniklece,
podběl, plicník, fialky,

na pozadí trochu prostším;
hedvábí své pokryl bych
blankytem těch nebes našich
s bělostnými oblaky.

V dubnu

Oblaka bílá temné své stíny
pomalu vodí po vrších,
kde ještě mnoho hnědavé hlíny
a lesů sivozelených.

Ale již slunce zkouší svou slávu,
poskakující v mracích míc,
své zlato pouští na zemi v trávu
pro pampelišky, petrklíč.

Udiven leskem březové kůry,
koberci květů, zelení,
zalitý sluncem pohlížím shůry
na vrchů vážné vinění.

Jest mi, jak bývá plavčíku v koši,
když na obzoru spatří břeh.
Volal bych: Země! Hej, hola, hoši!
Napravo země! V plamenech!

Hučí Plaz

Vítr duje do smrků a dubů,
hučí dlouhý Plaz;
deště mívá, stera chladných zubů
zatínají v sráz.

Ale ptáci přece voní všude
s větrem o závod,
silná láska jejich bystře hude
jaru doprovod.

S myslí tesknou do lesů jsem vyšel
cestou necestou,
abych větru divou píseň slyšel,
znavil hořkost svou.

Ale ptáci nezmateni sudbou
jali podivně
srdce, jež teď čeká, až se s hudbou
láska vrátí v ně.

Dubnové scherzo

Na všech vrcholcích vysokých stromů
špačci sedí.
Vrzející korouhvičky dubna
z velmi staré mědi.

Rozmrzele stíhají plachty nebe
šedé, neprůhledné.
Člověk přece před svou budkou
rád si na slunko sedne.

Všecky vrcholky vysokých stromů
kolébají se s nimi.
Vítr rozhání s plachtami nebe
zbytky zimy.

Hbitě na jednu usedl jsem si,
pluji jako v člunu.
Drobtý slunce házím dolů
stromům na korunu.

Stromům na korunu, na střechy dědině,
špačkům do hrdla rovnou.
Máme všichni nakonec radost
nevýslovnou.

Stesk na jaře

Všichni ptáci dnes mne pozdravili,
sojka křičela a datel zaklepal,
modré oči jaterníků pily
lačně úsměv dne, jímž lehký větrík vál.

Žluťásek a babočka se chvěli,
mouchy sedaly na místa slunečná.
Šel jsem vesel, pohled můj byl smělý,
snad i bída má se zdála konečná:.

S chladem večerním však zhasly náhle
bílé plaménky mé senzibility.
Smutku zalily je viny táhlé,
šerem celý svět se zdál být zalitý.

Opět chud'as byl jsem živořící,
jenž se ničemu vzdát nesmí docela.
Šerem kráčel fantóm bledolící,
trhal poupata, jež chtivě pučela.

V den větrný

Bláznivý větre z tohoto dubna,
říkám si píseň o Heřmanu z Bubna
z teplé své sednice zíraje v dál.
Oblaka bílá na modrém nebi
jako ty myšlenky v bujně mé lebi
letí a letí za lesů val.

Oblaka bílá a oblaka šedá
– to ty jsi, větre, jenž pokoje nedá –
hrají si s tebou a se sluncem:
děvčice nezbedné, děvčice bílé
– zrodila, zhltně je větrná chvíle –
laškují se zlatým milencem.

Řekni však, větre, křídla zda mají,
že se z nich práší až po našem kraji,
když do nich pereš mladicky rád?
Či je to těl jejich bělostné chmýří,
které jim ohnivost milence víří
a jež k nám slétá z jich ukrytých vнад?

Bláznivý větre, dubnový větre,
veselý cval tvůj až k srdci se vetře
s veselým sluncem a s oblaky.
Říkám si píseň o Heřmanu z Bubna,
směji se vločkám z tohoto dubna,
tvořícím marnivé povlaky.

Na mladé trávě zostřují zeleň,
říkám si s tebou: Člověče, neleň,
co nám již může nějaký sníh!
Pučící habříky proměnil v břízky,
k srdci však nesmí, a květen je blízký,
v myšlenkách udatnost, radost a smích!

Zpěv země

Jdu podle vody do šera,
 jež od lesů se plíží.
 Kdes nad dědinou vyvěrá
 a váhavě se drolí
 klekání, lidská píseň těch,
 kdož pod života tíží
 sehnuti, s hlavou v ramenech
 jdou z dílen, dvorců, polí.

Jak naléhání v pozdní čas,
 stesk bázlivý a chvějný,
 blekotá za mnou zvonku hlas
 ke stráním, kde se stmívá;
 unikající víry žel
 a nářek beznadějný
 jak by se za mnou potácel
 a s řeky šumem splývá.

Však od splavu mně šerem vstříc
 zní píseň jiná, smělá,
 proud řeky hučí stále víc
 a z lesů, luk a ze skal
 vzkaz půdy nese vzrušené,
 že pouta padla z těla. .
 A k bouři vody zpěněné,
 jak by tam někdo tleskal.

To ve vlnách, jež do běla
 na balvanech se tříští,
 snad vodní žínka seděla,
 má radost ze života. .
 Jdu podle vody, u splavu
 to skučí, řve a piští,
 proud staví se tu na hlavu
 a zlostně zaklokotá.

Však vše, co v dáli zápolí
 po dubinách i v boří,
 na vrších, v žlebech, v údolí,
 ruch v poupatech a mechu,
 děj zeleného zázraku,
 jenž pomalu se tvoří, –
 já slyším z řeky v soumraku
 a cítím v jejích dechu.

Jdu podle vody v temnotu,
jenž nesmírně je živá,
rašení tajnou klopotu
šum řeky doprovází,
zpěv táhne mezi stráněmi,
milénka země zpívá:
silného láskou oněmí,
kdo sláb je, toho srazí.

Lamači

Ve stráni u Svitavy, ve světlé jízvě lomu
lámeme kámen bystře s tichými dělníky pěti;
s dobráckým úsměvem slunce shůry přihlíží k tomu,
snad vzpomínajíc, že skálu vidělo kameněti.

O modrozelený kámen kladiva rytmicky zvoní,
odskakujeme vesele, o hrany klopýtáme,
hevery derem se do skulin, až balvan k pádu se kloní,
ve tváři oheň, krev na rukou, krůpěje na čele máme.

Nad námi modrá nebesa, pod námi hučí řeka,
dubnová pohoda křehká po stráních táhne sladce,
mladistvá zeleň dole svítí jasný a měkká;
kámen a železo zpívají radostnou píseň práce.

A nač jsou příliš pomalé a slabé ruce lidské,
to prachem trháme. . . Pozor! Dým, rána. Letí kusy,
balvany s rachotem řítí se, a v snaze harmonické
mocněji klokotá řekla zrcadlíc plápol rusý.

A večer nahoře nad lomem, kde trnkových keřů je pole
bílými perličkami poseto v tichém vznětu
a zítra bude již rozvito a potom posype dole
zpocená těla dělníků lehounkým sněhem květů,

nahoře nad lomem, myslím si, zíraje na kameny:
Lamačů práce těžká je a hazardní a krásná,
lamačů práce šťastná je jak svátek osluněný, –
když narub života nemyslíš pro vesnu, jež jde jasná.

Bouře

Och, první májová bouře
mě venku zastihla včera;
v údolí Svitavy vpadla
hodina přísná a šerá.

Od stráně ke stráni haslo
vášnivě zlomené světlo.
A nebe rozdoutnalo se,
by náhle ohnivě vzkvetlo.

Zelení chvějivý příval
ustrnul v plastičnost chmurnou.
Docela zčernalo boří
jak s odhodlaností vzpurnou.

A pak to zaválo dolem.
Blesky a hromy se líhly
v nebesích převalujících
dýmy, jež za zemí tíhly.

Za kapkou kapka. A náhle
země se s oblohou střetla;
obloha ledový příval
jí ve tvář divoce vmetla.

To byly kroupy. Jen okamžik.
Skryt špatně zřel jsem, jak bijí. . .
Člověk se slunečnem jednou
a bouří podruhé zpíjí!

V modříněch

V květnovou zeleň modřínů,
ve smaragdovou lázeň
hodil jsem srdce únavu
a mozků střízlivou kázeň.

Dostal jsem ukrutnou, divou chuť
celý ponořit se do ní;
ne jako člověk, jak strom se chvět
pod cvałem větrných koní.

Tak zatraceně býti nah!
Tak moudrý, pevný, svěží!
Tak samozřejmě přijímat
měnlivý život, jenž běží!

Celý jsem vtiskl se do stráně,
jí sestoupil jsem až ke dnu,
čekal, až zapustím kořeny
a větve zelené zvednu.

Modřínů vlající chocholy
nad hlavou šuměly mi,
les v nitro vcházel mi pomalu
a všemi smysly mými.

Kaštan

Hle, dárce stínu velmi shovívavý.
A nadevšecko milující děti,
jimž úrodu svých měkce oblých snětí
pro hru i zdobu střásá z mocné hlavy.

Má kypící a houževnaté zdraví,
a selsky rozložen, se nechce chvěti;
byť nemohl i prudce zavoněti,
cos hlubokého jeho červen praví.

Když po západu vlašné ticho voní
a vlašným vzduchem slzy štěstí kanou
v kraj milostný, jenž cikádami zvoní,

kdes v aleji či v sadě, kde se setmělo,
tak jeho květy bílé náhle vzplanou,
že dívku čekáš, jež ti nese tělo.

Kukaččino volání

Kukaččino volání do květnových lesů,
jaká výzva sváteční, jaké vyznání!
Z tisícerych pokřiků, zpěvů, hvizdů, hlesů
jaký povel jásavý k pomilování!

Buben, zvon a polnice v jednom hlasu slity
sonorní své trocheje hudou z vrcholků. . .
Kdybys houštím se mnou šla, zelenými svity,
jistě nečinila bys marných okolků.

Poplach srdcí bušících, mízy útočící,
neúnavných hrdélek, v nichž to klokotá,
světlou vlnu přílivu, oddech křepkých plicí,
pochod, útok, vítězství slávy života

ze zelených cimbuří melodický hlásá,
až se v každém stéble trav ozve odpověď.
I v tom žlebu nejhlubším slyšíš, kterak jásá,
i v tom žlebu nejhlubším rozechvívá svět.

A kdybys, má lásko, šla se mnou houštinami,
v shodě s květnem dala květ, na němž bych se zpil, –
slyšela bys v tluku tom v jasu nad hlavami
sladký trochej milostný, jenž nás uchvátil.

Poledne v seči

Mám plná ústa pryskyřic
a myslím, že utonu dnes
v zeleně proudech dychtivých,
jež ze všech stran se řítí.
Je poledne. Ležím u seče.
Do vlažné trávy jsem kles.
Po tichých deštích májových
vzduch hoří, chvěje se, svítí.

A já tu ležím pokořen,
života bláznivým dnem,
jenž tryská, šílí, zpívá, žhne,
var pudů, hladů, žízni;
jsem zmámen vzruchem instinktů
a tvarů prchavých snem,
jež od země tíhnou za sluncem
a synteticky vyzní.

Mám plná ústa pryskyřic
a barev plničky zrak;
šum promíšených pohybů
jak moře v sluch mi hučí:

já ležím na dně, trosečník,
jenž opustil svůj vrak
a život pod hladinou teď
se milovati učí.

Strašidla v kraji

Jdu z města lesům vstříc a upomínka se mnou
na vlnky tančící pod látek smělou barvou,
na jaro v tělech žen, jež s ukrutností jemnou
pro ňadra, boky, klín si steré oči narvou;

jdu z města horkého a jarní večer tmí se,
a hore povlává van váhavý a nyvý,
tma z lesů dere se a svítí cesty lysé,
klid svěží ovanul mé rozpálené čivy.

Tu ženy bláhové, jež ve městě jsem viděl,
jichž rozhoupaný prs tak těžko z mysli mizí,
a lesů představa, jež plny trav a zřidel
i ptáků, vůni, tmy jsou jako lázeň ryzí,

a stráně zastřené a vzhůru cesta sivá
a soumrak májový, jenž chvěje se a voní, –
to všechno mísí se a harmonicky splývá,
že sladkou rozkoší div prsa nezazvoní.

Však náhle v temnotě pod lípou na rozcestí
a opět u škarpy, kde sedlák zhynul kdysi,
a v poli u lesa jak hrozba bílé pěsti
a u dědiny zas, jak sebevrah když visí,

smrt, vraždu, neštěstí tak připomínající
se tyčí kameny a chmurné kusy kovu
jak velké, pitvorné a ztvrdlé neštovice,
jak úskok, nepřítel, jenž připraven je k lovu,

jak hnusná strašidla, jak ženy nakažené,
jež z temna neřestně tě chtějí osloviti,
jak vrazi silniční, jimž v ruce napřažené
nůž dobře broušený a zkrvácený svítí. . .

Tak ve kraj lahodný, kde země sladce dýše,
kde člověk rozkoše jen sobě připomíná,
a v soumrak vášnivý, jenž jako měkká skrýše
pro lásku hlubokou svá hebká křídla spíná,

ty chmurné symboly a těla teskně mroucí
jen smutek vnášejí a souzvuk věd plaší,
na paměť stojíce prý lásce nad vše vroucí
jen lásku drsností svou na rozcestích straší.

Střevlíci

Zmolinou lesní úzkou, příval vypral ji včera,
kameny umyl v ní a schody nanosl z písku,
v stříbrném vzduchu stoupám do zeleného šera
vzhůru a vzhůru, líbám habr, smrček i lísku
pohledem vděčným za všechno.

Divím se srdcím šťavelu, hlemýžďům bez ulitky,
naslouchám ptákům, sbírám brouky, laskám se s kvítky
a mám se za děcko.

Zmolinou lesní stoupám, a legion očí svítících,
kamkoli hnu se, hledí na mne a zrcadlí smích
zelení, jež se blahem dmou z vláh po dnech sucha.
Je ticho pod klenbou; ze samých smaragdů je složena,
černé a hnědé sloupy ji nesou, černá a hnědá ramena,
a já mám volného ducha. . .

Ale teď. Hola! U nohou mých! Cože to chřestí
v tom tichu stráně, jež vláhou nasycena
unyle odpočívá jak pomilovaná žena?
Jako když skřítků ostrůvků zbraně zasažestí
v souboji drobném
a zdobném.

Hej, hola! Jsou to dva modří střevlíci,
po písku, jehličí, kamenech dolů se valící.
Hej, hola! A ty jsi to, lásko,
zlá, nesvědomitá plavovláska,
která je ženeš objaté po kamenném loži
a hloží!

Jaké to divadla ve zmoli
na lesní stráni!
Samička prchá a zápolí,
šesterem stehem se brání.

Sameček slepý ze všech sil
za krk ji drží, za kolena.
Tvůj, lásko, dech mu rozpálil
krunýř až do zelena.

Hned dole je, hned navrchu,
a kovově chřestí jim tělo.
Ze svaštělého povrchu
teď jak by to zadrželo.

A teď zas v pevném objetí
se z kamene na kámen řítí.
Och, jaké dnes tvé zakletí
jim schystalo živobyť!

Ale již vítězný sameček
pod sebou drží ji směle,
a jeho bílý údeček
zdvíhá se, chvěje se vřele,
dobývá skuliny
pro sladké vteřiny –
och, láske!

Tak tedy tě, láske, potkávám ne zmolině lesní,
na tvrdých kamenech, na písku sneseném,
a kol nás jaro svlažené a ničeho, co teskní,
ledaže divoženka v úkrytu zeleném
snad lačně, snad zvědavě mým trápí se člověčenstvím,
jako já ženstvím.

Je ticho pod klenbou, rozpjatou smaragdově,
jen ptáků hnízdících varovné hvízdají křiky!
Stříbrným vzduchem vonným, duchu i tělu hově,
za voláním kukačky jdu, za zlatými pryskyřníky
v aleje spanilé
bez cíle...

Dedikace

Jahody první, hle, nesu ti, ženo,
z bukové paseky, z vysoké trávy,
pozdravy slunce a jižního větru,
zakleté v šarlat a ve sladké šťávy:

Pomalu nes je k svým hedvábným retům,
ať jejich sladkost až k srdci ti vzrůstá.
Pomni, že políbíš červenové slunce
a krví země si potřísníš ústa.

Jahody první, hle, nesu ti z lesů,
vyhřátých paprsků úrodou zlatou.
Jak ten plod rudý buď krystalem vonným,
slunce a země buď pohodou jatou.

Chvála nahoty

Nad lesy červen plá a nebe safírové,
však pod korunami jen ticha šumí hlasy;
jsou květy nachové, kde paví oko plove
a syto sladkostí mdle s okvětimi hrá si.

Den ohni zlatými sluj smaragdovou třísní
a šerem svatební dech vegetace vane;
od země plíží se pach vlhce černých plísni
a z nebes oštěpy v stín vůně boří kane.

Nad lesy červen plá a ticho vášní voní...
Hle, z němé nádrže teď chochol tryskl vodní
a vrací krůpěje, jež o hladinu zvoní;
proud čirý, stříbrný se rozlil v lesy spodní.

Však není fontán to, ni ptačí hlas to není.
A hasne v korunách již sladká melodie.
Jen ticho chvěje se ve žhavém roznícení
a stébla kloní se: Což Veliký Pán žije?

Snad vyšel s píšťalou na stráně hledat panny.
Je lačná vteřina a červen mocně velí.
Snad dívka vyšla si a hlas má vytepaný
svou touhou jako šperk, jenž zajal plamen skvělý...

Och, možno aspoň snít ve věku běd a muky,
že dívka vyšla si a náhle stála nahá
tam dole v pasece, kde pod starými buky
je tráva vysoká a laskavá a vlahá?

Je možno aspoň snít o sladkém těstě v kvasu,
o krásné nahotě, jež lesům vpospas dána,
by souzvuk doplněn byl snopem plavých jasů,
v němž látka zápalná pro naše smysly stkána?

Nic není krásnější než toto kladné dílo,
jež s cetkou nepadá, nemizí se závojem;
v něm na sta souhvězdí a jitřních střel se slilo
ve fontán zářných gest a prazákladní pojem.

Je možno pochopit, že mýtus šperků zmate,
že napověděné a poloskryté dráždí.
Jsou lesti ničemné, jsou úskočnosti svaté.
Pro modlu zastřenou se člověk lehce vraždí.

Však ženy nahota je život sám, ne modla,
blesk ozařující směr z abstrakcí a stínů!
S nebesy země se v úsměvu jejím shodla,
jenž mimo zásluhu a mimo všechnu vinu.

Když křídla rozepne, žár zkojíš jejich žárem;
s jich spánkem hedvábným tě hudba zpije svěží,
jak lázeň pod strání a okouzlení tvarem,
když kolem jara sen a třešní květy sněží – – –

Och, možno aspoň snít v den červenového kouzla,
že dívka vyšla si a zjevila se nahá,
by v lože vlahých trav jak nebes oštěp sklouzla,
dar přepozitivní a kořist nad vše drahá,

do loktů mužových, jenž o hmotě pěl vzkvetlé,
jež zraje na slunci a z půdy šťávy saje,
o náboženství svém, jež konkrétní a světlé
bez marných abstrakcí stem žhavých barev hraje?

Lípa

Dech síly jaksi neuvědomělé
a dobráctví, jež medu plno, vane
z koruny její hmyzem opěvané,
když nad snem květů pohoda se klene.

V jich vůni zlatem nebes nasycené,
s níž pozdrav slunce dolů ve stín kane,
mdlý poutník tuší kraje požehnané
a kvetoucí kdes v budoucnosti sněné.

Až sladká moudrost vejde v srdce lidská,
jak v úly med ze sterých snesen květů,
a práce bude radost harmonická,
jak pohanské a slavné kolonády
lip aleje ve chvílích velkých vznětů
tančící páry přilákají rády.

Autoportrét v červnu

Nad lesy blankyt zapálen, stráněmi táhne dech boří.
Na mechu ležím v dubině já pod keřem na výsluní.
Na pohozeném klobouku kytice jahod mi hoří:
z města jsem člověk ubohý, však venkovskou mám již vůni.

Z košile rozhalené krk nahý a snědý mi svítí
a prsa lehce omšelá temnými kučery.
V mé tváři trochu vyžilé hnědé oči se vznítí,
kdykoli políbí mě van proudící hlubinami.

Mám hubené ruce beze stop těžké fyzické píce,
však hlínou a šťávami bylin hojně poskvrněné.
Cos jistě by mluvilo k ženě teď o mé smyslné síle,
přívalem vlažných dojmů příjemně obelstěné.

Rukou si podpírám hlavu pod černou zcuchanou kšticí
a hledím zdlouhavě, něžně, jako bych hladil v lese
květiny, trávy, kmeny, balvany v mechu spící
a vše, co živého někde mihne a zaleskne se.

Kniha mi vyhlédá z kapsy kabátu pomačkaného.
Však připoután k zemi je tu subtilní sluch lidský:
člověk a hrouda si sdělují rytmus nitra svého,
žár krve, píseň zrání, stesk temně erotický.

Polemika

Ne, nepůjdu do Říma dotknout se antik svou neuctivou rukou;
mám nad hlavou slunce, jež miluji,
s ním lesy a vrchy mě stvrzují,
co krásou, silou, štěstím života, co bídou a mukou.

Tam velebně Via Appia hlásá život, jenž zapadl v tůně;
zde prostě a pravdivě zpívají
o života šťavách, jež tryskají,
ptáci a vody, hmyz a louky, linie, barvy, vůně.

Tam na troskách slávy kraluje hlupák a hladová bída lidu;
zde živoucí krásy a naděje,
zvěř, květiny, mechy a ručeje
pohanské pudy chválí písni majestátního klidu.

Zde jasně cítím, jak malí jsou bozi ti staří i ti noví
a člověk jak mocně se vztyčuje;
když se zemí vroucně se miluje
a její nápěv doprovází chvějícími se slovy.

Improvizace

Mateřídouškou ruce mi voní;
ležel jsem na mezi, naslouchak skřivanu,
zda je to pták, či zda srdce to zvoní
mně po ránu.
Procitlá země, nadechlý sen,
slibovala mi rozkošný den.

A jahodami ruce mi voní,
mám krev jejich na rukou, na retech.
Přišel jsem do seče, plazil se po ní,
na slunci poledním vřel její dech;
padl jsem hluboko do trávy
v den jásavý.

A borem ruce mi voní.
Po stráni dolů běžel jsem bořinou,
kmenů se chytal, těchže jak loni,
sklouzal jsem, klopýtal za srnčí rodinou.
Opilý lesy, divoký, nevinný
stanul jsem nad domky dědiny.

A ještě něčím ruce mi voní;
Svou milenku našel jsem pod jabloní.

Genesis

Já, zdá se, narodil se v Městě krutém,
jež nenáviděje hned opět miluji,
já, zdá se, hýřil v plynů světle žlutém
a mrzce s ženami, jež hnusem nadují.

Však sladce zapomněno všechno bývá
ve žlebu provlhlém a hnědě hnijícím,
když odtud na vrchy mě zeleň živá
jak svého synáčka zve jasným ohněm svým.

Tu vím, že zrodil jsem se v dubin stínu
a mlékem trpkým laň mě v seči kojila:
řád lesů děl mou zásluhu i vinu,
s jich něhou tvrdost jich se ve mně spojila.

Pak snil jsem život měst a černých čtvrtí,
grog horký v přístavech jsem s námořníky pil,
až odešel jsem náhle smuten k smrti
bez cíle, tlumoku, bych nyní teprv žil!

Ze snů a mrákot probral jsem se v zori,
jež mízou voněla od lesů vanoucí;
zelené vlny sladkovodních moří
šuměly osud můj a cesty budoucí.

Tu trochu klopýtal jsem v měkkém mechu
omámen vůněmi a ptáků jásotem;
však pryskyřice dodaly mi dechu:
se zemí srůstaje svým žiji životem.

Stezka

Nahoře mezi lesy po vrších stezka se vine
tišinou klidně dýšící, jako by neznala lidí;
své dny tu naplní každý květ a spokojeně hyne,
jen skrytými zákony, zdá se, že se tu všechno řídí.

Hned jasnou dubinou starou, hned temně přísným borem
se vine po boku stráně vypouklé do údolí;
tu zalita sluncem stoupá uprostřed květů horem,
tam spadá hluboko do žlebu ve stín jaksi holý.

Tam dvakrát, třikrát, čtyřikrát nahoru dolů se stáčí.
Je měkká uprostřed bylin, hmyz nad ní zpívá a krouží,
je schůdná na svahu dubiny, kde srnčí po mechu kráčí
a žluté, hnědé, šedivé houby v zeleň se hrouží.

A náhle je kamenitá a pod balvany se ztrácí,
či lišejníkem zarostlý kmen padl na ni skosen;
však znovu se vine měkká, kde v zem se jehličí vrací
a šťavel rozesel srdéčka v kořání hnědých sosn.

K dědině ještě daleko, zvěř pokojně se dívá;
proud vůní, barev, hořkostí a zcela jemných zvuků
tu stále vane samotou, jež nesmírně je živá:
V jediné písni míry šum se druží k srdce tluku.

Píseň světlušek

Kaneme ze smrků, kaneme z dubů
nocí dnes vlahou jak polibek,
tisícem žhnoucích a milostných vrubů
hebce jí zdobíme temný vděk.

Svítíme žádostí, svítíme blahem,
rozkvětem uprostřed pohody,
ve vzduchu vonném, měkkém a nahém
tančíme ke chvále přírody.

Slavičí vroucností vášnivé vzlyky
našeho reje jsou doprovod,
vzdávají zemi a osudu díky
za vůni lesů a za šum vod,

za život blažený na ňadrech matky,
za krásu pudu, jenž zahořel. . .
Svítíme, tančíme život svůj krátký
na křídlech nesouce jeho pel,

a když se naplní dní našich sudba,
klesáme hebkého do mechu,
nad námi zašumí pravěká hudba:
po tanci třeba je oddechu.

Ke chvále země

I

Jaká rozkoš, země, do tvé vlahé hlíny
zabořiti prsty, dlaně přitisknout,
(i když poznaly žen žádostivé klíny,
i když zbádaly jich těla každý kout).

V hlíně tajný život oblévá mé prsty,
nezřím ho, však cítím aspoň voněti,
jako bys mi vpospas dala hnědý prs, ty,
milenko a matko, muži, dítěti.

S rukama v tvé hlíně chvěji se jak panna,
kterou muž jal pevně, strhl na hrud' svou;
miluji tě, jak chceš býti milována:
zrakem, čichem, hmatem, láskou smyslnou.

II

Dnes beránci se pasou na blankytu,
co zítra vystřídá je, kdož to ví,
noc zazáří-li ve stříbrném třpytu
či napne mraků černé plachtoví.

Pro lačné oko mé však pastvou čárnou
je každý krásný rozmar oblohy,
k níž nepřicházím s otázečkou marnou
a před níž nepomyslím na bohy.

Pro oko mé... a někdy pro myšlenku
všemíru, kde v prášku prášek jsem...
Však pro svou lásku, to mám divoženku,
pravdivou zemi lživým pod nebem.

Ji miluji, a zpěv můj země chvála,
ji vyznávám svou celou bytostí,
a láska ta, toť pud i vůle stálá,
pud syna, vůle k celé věrnosti.

A ode mne-li slyšeli jste zpěvy
ke chvále slunce, hymnu pobožnou:
mně, věřte, proto jen se velkým jeví,
že zemi činí tolik rozkošnou.

Vzpomínka v den šerý

V aleji lesní kdesi na vrších
jak v tichu zakleté a sladké sluje.
Je šerý den a deštík právě ztich,
krůpěje svítí, život podřimuje
ve stesku jemném jako hebký van
a vlhká zeleň proudí pod nohama.
Proč jsem si na tě vzpomněl, oiran,
proč, Hanamurasaki z domu Tama?

V kimonu černém, lehce průsvitném,
na něž se zdola plíží chryzantémy,
proč klečíš, smutným zaujata snem,
proč lomíš dlouze rukou liliemi
na pásu zeleném, jím rozletěl
se žlutých draků dav? Jak bolest sama
nač vzpomínáš? Proč touha ta či žel,
proč, Hanamurasaki z domu Tama?

Že mládí prchlo jako muže vznět,
jejž luny východ přines a vzal západ?
Že krása hyne jako třešně květ,
než celý půvab její můžeš chápat?
Je život ženy život motýlí,
a věčně mladá jest jen Fudžijama.
Proč truchliti, když den se nachýlí,
proč, Hanamurasaki z domu Tama?

Čí jala srdce touha hluboká
po dětech, muži, prostém po domovu,
jenž pln je ticha jak zátoka
a nepřístupný nevlídnému slovu?
I tam je otroctví a touhy hlad
a pod úsměvem zášti drsná tlama,
proč pro klam celý život zrazovat,
proč, Hanamurasaki z domu Tama?

Nic nevím z toho. Jako stesku van
v den šerý vzpomínka ta přišla sama
na tebe, smutnou dívku, oiran
ze Zeleného domu, jenž slul Tama,
na jednu z těch, jež leckdo miloval,
však zvěčnit moh jen Utamaro, jeden,
jenž ptáka vášně pro vás maloval
a vaším kouzlem tisíckrát byl sveden.

V seči

Sedím v seči nad potokem,
temný pahýl bezhlesý,
poceluji vše jen okem,
život se mne neděsí.

Mouchy, cikády a ptáci
bzučí, zvoní, pískají;
dým z mé lulky v křích se ztrácí,
nejsem v cestě mumraji,

který tančí slunnou chvíli
v červencové poledne,
vášnivý a rozpustilý
jako ty, můj věčný sne

radosti lidských párů
vteřinou svou opilých,
o člověka sladkém jaru
po všech našich bludech zlých...

Sedím v seči. Život hoví
pudům, jež se k slunci pnou.
Černopláštník sametový
třepotá se nade mnou.

Třepotá se, krouží, těká,
na nahou mi ruku sed;
jako pocel křídla měkká
dotkla se mne: hledá med.

Odletí, však pak se vrátí
na mou ruku zas a zas...
Nemohu mu pranic dát,
drsný dotek můj i hlas.

Jeho něha hledá kvítí,
já jsem hrubý člověk jen:
nemohu mu nastavit
rtů svých jako retům žen.

Letní apostrofa

Ej, ticho,
těch našich sečí srázných ticho horké,
když hmyzů legion se snoubí na květech
a tančí, zpívá, šlí v zlatém žáru –

ej, ticho,
těch našich lučin ticho vonné, vroucí,
když úběl kopretin a modře šalvějů
se mísí v zeleň kypící a vlahou –

ej, ticho,
těch našich polí ticho oslavené,
když vlnící se rež se pyšně vymetá
pod blankytem, jím oblak pluje bílý –

ej, ticho, ticho,
jen o trochu víc jasů ještě daruj
mé mysli pokojné, by rozmar milenčin
jí nevyrušil z poledního míru,
v němž zastavuje se jak v stráni květina!

Dub

Bud' zdrav mi, barbare ty kučeravý!
Já hodiny žil s tebou nad vše milé.
Je tolik sladkosti přec ve tvé síle,
proč k odznaku tě pojí Germán dravý?

Král hmyzu hnízdo na tobě si staví
a obléhá tě bzuče v slunné chvíle.
Jsi míru záštita a v lidském díle
och, věrně sloužíš pevný, moudrý, plavý.

Tvé chrámy božstva pozitivní hostí
a život pokojný po celé věky,
v němž souzvuk neruší ni bílé kosti.

Miluješ jistě rozkoš lásky lidské,
neb víš, co muže a co ženy vděky.
Och, přiznej, sny tvé že jsou erotické!

Villegiatura

Žár vedra zlatého po stráních stéká k řece
jak olej vařící starými trychtýři;
ve žhavém poprašku skal snědé leží plece
a lesy strnulé v svém němém krunýři

se časem zachvějí, jak smrt by na ně sáhla...
A zdá se, že jižjiž kdes jiskra zablyskne,
a plamen vyletí, a ohnivá a náhlá
veselost požáru své heslo zavýskne...

To léta parného a zastavené vláhy
den nemilosrdný vše stápí v suchý var.
A v těsném údolí žhnou kolejnice dráhy
u řeky vychrtlé, a mlčenlivý zmar

se zdá, že ze stráně do pustých ulic kráčí,
do mrtvé dědiny, jež sluncem zalkla se.
Jen bílý husí mrak se potácí a máčí
v blyskavé zátoce jak v ryčné oáze

a drsné fanfáry své s marnou zuřivostí
vysílá k nebesům, jichž rozpálený chvost
vše smetl do stínů, kde líně bez bolesti
se rodí ospalá a vlažná smyslnost...

Namístež zmaru teď jde Erós po dědině;
je příliš otlý a s křídly bez peří,
má kocovinu zlou po těžkém včera víně,
jen nerad zaťuká tu a tam u dveří.

Jde Erós dědinou, jež sluncem zaplavena,
své šepce poselství u dusících se chat.
Neb každou pod střechou nejedna leží žena
sytá a ospalá jak odpolední had,

kvas těla horkého po loži rozložila
ve vlnách umdlených a z prádla kypících,
stud kamsi na židli se šatem odložila,
snů jemná lascivnost v ní drobný budí smích...

Tot' chvíle smyslná je pro manželky vratké,
jež z nudy vymýšlí si radost avantýr,
tot' chvíle smyslná i pro dívenky sladké,
předčasnou zralost v nad a příliš dobrý žír,

pro všechny semitské ty nakynuté ženy,
tu chloubu kramářů ze starých uliček...
A v bílé sednici, než zdřímnou zmalátněny,
ohnivě fiktivní je znásilňuje rek.

Maková kytice

Na lukách dole řinčely kosy,
nahore v polích perlami rosy
pomalu brodil jsem se jak zvěř;
z ranního navracel jsem se lovu,
ze všech stran kynul mi pod nebem z kovu
kvetoucí šípkový keř a keř.

Ale já mimo šel a jen jsem stanul
všude, kde rudější makový planul
dnes ráno rozvitý květ.
Pole a pole mou skládala kytku,
smělou a veselou, zářící kytku,
na kterou hleděl celý svět.

V dědině teprv se probouzeli.
Jen dělníci jdoucí do práce zřeli
po očku na kytku červenou.
V kalném tom šedivém dnešním ránu
do květovaného dal jsem ji džbánů,
na okno postavil – barvu svou.

Zpívá a jásá. Pomoci nelze
křesťance Marii, židovce Else,
každá ji políbí pohledem.
Sedláci, měšťáci, profesori
líbají kytku. A kytka hoří
drzým a pohanským plamenem.